

Ter plaatse:

In deze serie belichten we de monitoring van vogels in verschillende Nederlandse gebieden. Op welke manier worden de vogelgegevens gebruikt door beheerders? Hoe worden tellers daarbij betrokken?

Pionieren in de polder

Onder de rook van Rotterdam ligt het Buitenland van Rhoon. Sinds kort gaan natuur en agrarische bedrijfsvoering hier zoveel mogelijk hand in hand. Ook vogels moeten van deze akkernatuur profiteren. Lukt dat als er ook geploegd en gezaaid moet worden? Gebiedsbeheerder Arjan Ponsen loopt door de polder om dat in de gaten te houden.

Het had weinig gescheeld of het oude poldergebied bij Rhoon zou zijn ingericht als moerasgebied. Er moest natuur komen ter compensatie van de aanleg van de Tweede Maasvlakte. Maar het liep anders. De lokale bevolking verzette zich tegen de plannen. 'De bewoners van het gebied zijn erg trots op deze polders. Die zagen een moeras echt niet zitten', vertelt Arjan Ponsen aan tafel in de Vlakkenburg, een voormalige boerderij aan de Essendijk. In een tot kantoor omgetoverde woonkamer zijn vier

medewerkers van de gebiedscoöperatie aan het werk. Ze voeren namens 19 betrokken organisaties de plannen uit die bij het nieuwe streefbeeld horen. Daar is het moeras helemaal uit verdwenen. Nu is hoogwaardige akkernatuur het doel en daar heb je de boeren bij nodig. En vogelaars.

Veranderingen

We buigen ons over een kaart met daarop de stukken polder die beheerd worden door de coöperatie. Her en der zijn nog

gaten te zien. Ponsen: 'Er is een agrariër die zijn boerderij nog niet verkocht heeft en een ander is net uitgekocht. Maar de andere boeren doen mee aan het plan. Je moet bedenken dat ze in deze polder geboren zijn en niet weg willen. Dan is het natuurlijk erg wennen aan nieuwe doelstellingen. Natuur was altijd ondergeschikt in hun bedrijfsvoering. Maar dat is nu aan het veranderen en ik zie dat de wil er is om mee te doen. Een derde van hun gewassen bestaat uit granen, een derde is bloeiend

Het Buitenland van Rhoon

Waar: tussen Rhoon en Barendrecht

Omvang: 600 hectare

Beheerder: gebiedscoöperatie, bestaande uit 19 leden

Broedvogels uit het streefbeeld: Patrijs, Kwartel, Grauwe Kiekendief, Bruine Kiekendief, Kwartelkoning, Scholekster, Kievit, Zomertortel, Velduil, Ransuil, Steenuil, Torenvalk, Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Graspieper, Gele Kwikstaart, Gekraagde Roodstaart, Blauwborst, Roodborsttapuit, Spotvogel, Grasmus, Grauwe Vliegenvanger, Grauwe Klauwier, Ringmus, Putter, Groenling, Kneu.

✂ *Jonge Kievit op 20 april 2022 in het Buitenland van Rhoon*

Foto: Daniël de Jong

✦ Een zogenaamde flora-akker met gerst en allerlei bloemen.
Foto: Arjan Ponsen

maai-gewas en de rest zijn hakvruchten als aardappels, bieten of uien. Om rendabel te kunnen zijn, pachten ze nu een groter oppervlak voor een lage pachtprijs. We proberen meer afwisseling en meer variatie in de gewassen te krijgen. Dat is beter voor het bodemleven en zo krijg je ook een lange periode waarin de planten bloeien. Vorig jaar hadden we bijvoorbeeld vlas, koolzaad en teunisbloem op het veld staan. Nu staat er lijnzaad en huttentut, bijzondere soorten. Er zijn ook akkers waar oude granen op staan en waar bijzondere akkerflora op kan groeien. De aren staan hoger dan bij regulier graan. Hierdoor kunnen er allerlei planten tussen kunnen groeien, die pas na de oogst gaan bloeien. In het gangbare agrarisch gebied zie je vaak dat de grond na het oogsten meteen omgeploegd wordt. Hier laten we de oogstresten staan. Voor vogels is dat ook geweldig. De afgelopen winter hadden we meer dan 400 Veldleeuweriken in de polder.'

Icoonsoorten

Over vogels gesproken. Het wordt tijd om naar buiten te gaan en de polder te bekijken. De route leidt door een grasland waar insectenvallen staan opgesteld. Ze blijken van een Wageningse onderzoeker te zijn die naar het insectenleven per gewas en per stuk natuur kijkt. Ponsen is er blij mee. 'We hebben een heel consortium van kennisorganisaties die ons helpen bij de monitoring van de biodiversiteit. We nemen alles mee, van bodemleven tot vogels. Gelukkig hebben we de financiële middelen om hier veel uit te zoeken en zo kunnen we ook steeds meer leren. Welke vogels komen er op welk gewas af? Waar zitten de Kieviten het liefst?' Een van de betrokken organisaties is Sovon, die hielp bij het opstellen van een

streefbeeld voor de broedvogels. Het lijstje van doelsoorten (zie kader) is ambitieus: niet alleen Ringmussen en Patrijzen zouden weer volop moeten gaan voorkomen in de polder. Er zijn ook zogenaamde icoonsoorten aangewezen: de Velduil, Grauwe Kiekindief en Kwartelkoning. Ponsen: 'Ja, dat is ambitieus, maar de lat ligt bewust zo hoog. We denken dat die soorten hier kunnen gaan terugkeren. Vorig jaar zat er al een Kwartelkoning, dus het begin is er.'

Vogeltellingen

Even later staan we aan de rand van een akker met een groenbemester die nog be-

werkt zal gaan worden. De tijd dringt, want er zingen al mannetjes Gele Kwikstaarten in het perceel. Het ontlokt Ponsen de verzuchting dat het soms nog lastig is om agrarisch gebruik en natuur goed met elkaar samen te laten gaan. Al gaat dat steeds beter, mede dankzij actuele gegevens. De hele polder wordt geïnventariseerd op broedvogels door medewerkers van Sovon en er zijn fanatieke waarnemers die daarbij helpen. 'Als er iets gedaan moet worden op een perceel, bel ik vaak even met Frank (Majoor, red.) om na te gaan waar de boer op moet letten. Het blijft maatwerk.' Op termijn is het de bedoeling dat het Buitenland door vrijwilligers geïnventariseerd zal worden en dat ze ook nesten zoeken, om die zoveel mogelijk te kunnen beschermen.

Jonge Kieviten, jonge vogelaars

Een soort waarbij het zoeken naar nesten al verschil maakt, is de Kievit. Terug bij de Vlakkenburg komt stagiair Daniël de Jong net aanfietsen, een jonge vogelaar uit de buurt. Al zijn vrije tijd besteed hij aan vogels kijken en fotograferen. Voor zijn stage zoekt hij één dag in de week naar nesten van Kieviten in het Buitenland van Rhooon. Hij houdt ze bij via de app AviNest, waar de boer de nesten ook in ziet. Enthousiast meldt hij dat de vijf nesten die hij heeft gecontroleerd zijn uitgekomen. Arjan Ponsen is blij met de hulp van Daniël en enkele andere vogelaars die wekelijks helpen met het zoeken en beschermen van nesten. 'Ik vind wel bijzonder dat er jonge, scherpe vogelaars uit de omgeving willen helpen. Niet alleen met de Kieviten, maar ook met tellingen van vogels op de wintervoedselveldjes die we inzaaien.'

Op pad met:

gebiedsbeheerder Arjan Ponsen

Geboren: 1993

Online te volgen via: @Ponsen___ op Twitter en @Buitenland_van_Arjan op Instagram.

Mooiste plek in het gebied: het vochtig hooiland en de natuurvriendelijke oevers in de Zegenspolder.

— Albert de Jong